

נחמה זקצר ז"ל

בת בלומה ואריה בורשטיין ז"ל

נולדה בגרמניה : ח' כסלו תר"ץ 10.12.1929

נהרגה בתאונה : י' כסלו תשס"א 7.12.2000

לפני 71 שנה נולדה בגרמניה תינוקת אותה הכרנו כנחמה זקצר. כשהיתה בת 3 החליטו הוריה לעלות ארצה עם כל ילדיהם, בשנות השלושים למאה הקודמת, ימי השלטון הבריטי בארץ היה המצב עלוב ביותר מכל בחינה שהיא.

כשפרצה מלחמת העולם השנייה חשבו ההורים שהמשימה החשובה ביותר היא לתרום חלקם למלחמה באויב הגדול של העם היהודי והתגייסו לעזרת בצבא הבריטי.

נחמה שהיתה אז נערונת כבת 13 שנים נשלחה לאשדות יעקב ולמעשה כמעט ואין מידע בארכיון אודות קליטתה ואם היו קשיים אם לא. אנו רק מוצאים שהחליטה לקרוא עצמה נחמה אבנית או אבני.

לפני כשמונה שנים באתי אליה כעובדת הארכיון המקומי לברכה עם כניסתה לתפקידה החדש כמרכזת מחלקת החינוך במועצה האזורית עמק הירדן ובהזדמנות חגיגית זו גם לראיין אותה, דבר שמעולם לא הסכימה לו. לבושת, ואינני זוכרת למה, ראיון זה לא פורסם בעלון הקיבוץ אך הוא נשמר היטב בארכיוננו.

באותו ראיון מספרת נחמה על סיפור אהבה שנרקם בינה ובין צביקה בעלה שהתחיל כאשר היתה בכתה ז' או ח'. היא אמרה בבדיחות הדעת שאינה זוכרת את כל הפרטים ולו ראיון אמנון דנקנר את וותיקי הקיבוץ זה עשוי היה להיות רב מכר. בחופשות בית הספר עבדה נחמה כרועת צאן וצביקה הלך בעקבות הרועה וצאנה אל המרעה. איזו תמונה פסטורלית לעומת היצאטים של היום באינטרנט ובמחשב.

מראשית דרכה באשדות ידועה היתה נחמה בחריצותה ומסירותה לעבודה בין אם זה העדר, שנת שרות, אם-בית של חדר האוכל, בעיקר, כמדריכה, מחנכת ומורה של ילדינו.

בתקופת התיכון עברה קורס של מדריכי 'הנוער העובד' בגבע והיא ממהרת לדווח בעלון על הקורס, על היישום בשטח ועל הפעולות החינוכיות שיזמה וביצעה עם חניכיה כמו איסוף גרוטאות לשם מכירתן לקרנות השונות (קק"ל, קרן היסוד). במלחמת השחרור היא בכתה י"ב. הבנים בורחים מספסל הלימודים כדי להתגייס, הבנות רובן מפונות מערבה עם שאר האוכלוסיה הבלתי לוחמת מאשדות המופגזות קשות.

נחמה ורחל בן פורת בת כיתתה, נשארות במקום. הן עובדות כל היום בגן הירק ובמשמרת שניה מבשלות ומכינות אוכל לחיילים שהגיעו לעזור בהגנת הקיבוץ. עם תום המלחמה כשצביקה משתחרר הם נישאים.

בראיון היא מצרה על כך שלא הספיקה להיות חיילת בצה"ל, אך מתנחמת שעשתה שרות לאומי כיוון שמיד החלה תקופת העליות הגדולות והיה צורך במורים רבים ואסיפת הקבוץ שלחה אותה לסמינר למורים. ומאז, ועד לאותו רגע מר ונמהר בו חצתה את הכביש, עסקה נחמה בכל ליבה, והקדישה את כל כולה לחינוך והוראה.

ב- 1952 נולד הבן הבכור אמיר, נכד ראשון לבלה ומאיר זקצר ז"ל ממייסדי ובוני הקיבוץ. מתחילה תקופת האמהות שבה היא ממעטת לכתוב ולהתבטא בעלון, אך כשיש משהו חשוב לדעתה, היא מיידעת אותנו, למשל, האם יש מקום לעונש בחינוך ילדינו ומדוע לדעתה רצוי להגביר את השכר ולא את העונש. באסיפה היא קובלת על אי סדרים. היא מזכירה שהחלטנו על לינה משותפת, שמעטים הילדים הבאים לישון בבית הילדים, והם מאחרים להגיע לבית הספר... נחמה האוהבת סדר, משמעת וניקיון אינה מוכנה להסכים.

ב- 1955 נולד הבן השני רונן. נחמה ממשיכה בקצב עבודתה המהיר כאמא, מורה ואשה שאכפת לה וחשוב לה מה קורה בקיבוץ, לכן היא נבחרת לועדת הדור השני אשר התכנס כדי לדון איך להפעיל יותר את בני דורה בכל שטחי המשק והחברה.

ב- 1964 היא נלקחת מאחורי צאן תלמידיה כדי לעמוד בראש המערכת הכלכלית של אשדות. ב- 1967 נשלח צביקה כשליח התנועה לארה"ב. נחמה ושלושת הילדים, כולל הבת היחידה רנית, נוסעים איתו לשנתיים ההופכות בלחץ התנועה לשלוש כי צביקה יוזם את 'שולחן העליה' בו הוא בוחן, מממין ומכוון את הזרם האדיר של צעירים יהודים נלהבים הרוצים לעלות ולעזור למדינה לאחר ניצחונה המזהיר במלחמת 6 הימים.

באשדות של אותה תקופה ההפגזות הן עניין יומיומי וכן מיקושים ואבדות קשות מאד ומסתבר שגם אם תרחיק לאמריקה השקטה יכולה 'פצצת תופת' להשיג אותך שם. לא היתה זו פצצה שטמנו מחבלים ולא עבור נחמה, אך היא עמדה על יד תלמידתה וחברתה לצוות המורים של ביה"ס בו לימדה, כאשר פתחה הצעירה חבילה שהתפוצצה בפניהן. נחמה הובהלה לבית החולים כשהיא פצועה קשות בשתי עיניה ופניה והיה חשש כבד שתאבד את ראייתה. באשדות מתקהלים חברים רבים ע"י פתח המזכירות, אולי משם תבוא הודעה מרגיעה ומנחמת. כעבור חודשיים שמחנו לראות על לוח המודעות מתנוסס מכתב בכתב ידה שכתבה לנו כדי להרגיע אותנו לאחר שהוטב מצבה. ניתוחים, טיפולים וסוף סוף החלימה ונגמרה גם תקופת השליחות של צביקה וכולם חוזרים, לשמחת הקיבוץ, אל שולחן הלימודים כמורים ומחנכים.

ב- 1974 נולד בן הזקונים דורון, מס' 4 בשושלת הזקצרית. בקצב הידוע שלה נחמה שוב בצוותי חגים וועדות, נותנת שנת שירות כאם-בית בחדר האוכל ו... יש נכדה ראשונה, ועכשיו היא ממש סבתא...

בראיון ההוא ניסיתי להביך אותה: "האם נכון שאת לא מרשה שייקראו לך סבתא, ונכדיך קוראים לך נחמה"? שאלתי. תראי, היא אמרה לי: "ראשית מעולם לא נתתי הוראה כזו, ילדי ונכדי עתירי סבתות, ובכלל סבתא זה דבר מחייב מאד, ואני לא יכולה לעמוד עדיין במחוייבות הזו משום שאני עובדת בקצב מהיר ואני לא פנוייה לענייני סבתאות. אולי כשאצא לפנסיה..."

כאמור, היא היתה 'דחפור' רציני בעבודה - דוחפת וחופרת ומוצאת את הכח לתרום בעבודה, בחיי החברה והתרבות, גם בצוותי חגים, גם בהשתתפות אישית בקריאה בקול רם וצלול. והיא דוחפת את תכנית בינוי ביה"ס המקומי שתלויה 8 שנים בחדר המורים, וזוכה לראות אותה מתממשת ומתגשמת.

בתיקה האישי מונחים בין כל הרשימות שכתבה גם שני פנקסים אליהם העתיקה שירים ששרו במלחמת השחרור ולפניה, יומן עבודה מ- 1956 כשהיתה מורה בכתה ב' ותכננה מה לעשות ורשמה מה בוצע בפועל. ופנקס מיוחד לקבלות שבת ומסיבות ימי הולדת לילדי כיתתה ומסיבות לסיום נושא או ארוע חשוב אחר.

נחמה היתה שותפה לכנס בנים שהתקיים בשנת השישים לאשדות - ארוע מרגש מאד, לראות את יבול הבנים והבנות שהתחנכו בקיבוצנו. לקראת שנת ה-75 חשבה שוב על כנס בנים כמו אז, אלא שהפעם לא תעלה נחמה על הבמה יחד עם חבריה לכיתה - בני ובנות מחזור ג', אך מילותיה שנחרטו עמוק בלבב תלמידיה הרבים, כל מעשיה אשר עשתה, חלא הם כתובים בספר דברי ימי קיבוץ אשדות יעקב לדורותיו.

לצביקה הבעל, לילדיה אמיר, רוני, רנית ודורון לכלות ולחתן, לכל הנכדים והנכדות, לרחל אחותה, לכל הגיסים והגיסות וקרובי השבט האדיר הזה, וכל תלמידך ומי שעבד ונתרם על ידך אשר יזכרך, כל עוד זכרונם איתם. אין מילים לתאר את גודל האבידה, אך מקווה שני שלמרות זאת תמצאו נחמה בידיעה שלפחות נחמה שלכם ושלנו לא נידונה לסבל אין קץ תוך זיקנה קשה ונפטרה כשהיא עדיין צלולה ויעילה.

תהא נשמתה צרורה בצרור נשמות כל חברינו היקרים שהלכו מאתנו.

בצער רב, בשם כל קיבוץ אשדות יעקב
עמליה דיין בת-ארי